

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук, професора Мірчука Богдана Миколайовича на дисертаційну роботу Савонік Світлани Миколаївни «Обґрунтування диференційованих підходів до застосування лікувально – профілактичних заходів при дефектах фронтальної ділянки зубних рядів у дітей та підлітків» представлену до захисту у спеціалізовану вчену раду ДФ 26.613.184, що утворена на підставі рішення вченої ради Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика МОЗ України від 15.05.2024 року, для розгляду та проведення разового захисту на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія».

Актуальність теми дослідження

Дефекти зубних рядів, за даними літератури, у дітей і дорослих можуть досягати 80%. У дітей, в різні вікові періоди, часткова відсутність зубів зустрічається від 1,5% у молочному прикусі до 75% у змінному і постійному прикусі. Найчастіше, майже у 60%, причиною передчасної втрати зубів, як молочних так і постійних, є карієс зубів і його ускладнення. Також, дефекти зубних рядів діагностуються у пацієнтів внаслідок травмами, до 30% та з адентією і ретинованими зубами – близько 10%.

Відомо, що наявність дефектів зубних рядів, особливо в період активного росту щелеп, викликають морфо-функціональні порушення. Негативно впливають на розподіл жувального навантаження, нерівномірний ріст щелеп, ріст та формування зачатків постійних зубів, терміни та парність прорізування, спричиняють вкорочення і звуження зубної дуги, формують шкідливі звички. Саме тому, підвищення ефективності комплексного лікування дітей та підлітків з дефектами зубного ряду шляхом удосконалення методів діагностики, обґрунтування застосування раціональних методів комплексного лікування та функціональної реабілітації, прогнозування та профілактики ускладнень є актуальною темою дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження Савонік Світлани Миколаївни на тему «Обґрунтування диференційованих підходів до застосування лікувально – профілактичних заходів при дефектах фронтальної ділянки зубних рядів у дітей та підлітків» виконано в межах НДР кафедри ортопедичної стоматології, цифрових технологій та імплантології НУОЗ України імені П.Л. Шупика “Сучасні концепції та технології ортопедичної реабілітації стоматологічних хворих”. № держреєстрації 0122U201641 та є фрагментом даної науково-дослідної роботи.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Сформульовані у дисертації положення, висновки та практичні рекомендації аргументовані і повністю відповідають поставленій меті та завданням дослідження, мають як теоретичне, так і практичне значення.

Для досягнення мети автором використані сучасні методи дослідження: стоматологічні загально клінічні, стоматологічні спеціальні: оклюзографія, аналіз контрольно – діагностичних моделей щелеп, рентгенологічні - ортопантомографія та телерентгенографія, індексна оцінка рівня гігієни, стану твердих тканин зубів та пародонту, електроміографія жувальних м'язів, фотометрія, механіко-математичні та статистичні.

Для реалізації мети дослідження були сформульовані 5 завдань.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, наукове та практичне значення дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Савонік С.М. є самостійним завершеним науковим дослідженням, виконаним на сучасному методологічному рівні та достатньому клінічному матеріалі. Обґрунтованість наукових положень, висновків обумовлена значною кількістю вивчених наукових джерел, критичною оцінкою їх змісту та інтерпретацією, правильною методологічною побудовою та дизайном роботи.

Використані методи дослідження сучасні, інформативні, адекватні поставленим завданням дисертаційної роботи. Отримані дані клінічних та спеціальних методів досліджень обробляли методом варіаційної статистики.

Дисертаційна робота пройшла атиплагіатну перевірку та констатовано, що запозичення, які виявлені є законними і не є плагіатом. Рівень подібності не перевищує допустимої межі. Таким чином робота є незалежною.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження

Отримано нові дані стосовно рівня стоматологічного здоров'я дітей та підлітків, розповсюдженості дефектів зубних рядів, аномалій прикусу та аномалій окремих зубів.

Удосконалено методи діагностики, визначено характер та ступінь морфологічних і функціональних змін зубощелепного апарату дітей та підлітків з дефектами зубних рядів, поєднаних з вторинними зубощелепними деформаціями.

Методом механіко-математичного моделювання обґрунтована концепція лікування дефектів зубних рядів фронтальної ділянки у дітей та підлітків із застосуванням ортодонтичного апарату – протезу власної конструкції.

На основі електроміографічного дослідження встановлений стан жувальних м'язів у дітей з дефектами зубних рядів фронтальної ділянки та супутньою ортодонтичною патологією, а також ступінь функціональної реабілітації пацієнтів після проведеного ортодонтичного та ортопедичного лікування.

Розроблені показання до застосування комплексного лікування дітей та підлітків з дефектами зубних рядів у фронтальній ділянці та проведена їх клінічна оцінка з метою попередження виникнення більш тяжких форм ускладнень.

Практичне значення отриманих результатів

Встановлена доцільність у період тимчасового та змінного прикусу заміщення дефектів зубних рядів конструкціями апаратів, які не стримують

ріст щелеп до моменту фізіологічного прорізування постійних зубів в зубній дузі. У період постійного періоду прикусу доцільно заміщення дефектів тимчасовими конструкціями до моменту можливості проведення дентальної імплантації та відновлення анатомічної цілісності зубного ряду.

Упровадження в практичну діяльність лікаря апарату-протезу власної конструкції сприяє попередженню виникнення більш тяжких форм зубо-щелепних деформацій.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в навчальний процес: на кафедрі ортопедичної стоматології та ортодонції ПВНЗ “Київський медичний університет”. В лікувальний процес: в ТОВ «Стоматцентр Університетський», ТОВ «АСНАН ДЕНТ», ТОВ «H-Clinic», ПП «Стоматологія КМВ».

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях

Основні положення дисертації викладені у 17 наукових працях, у тому числі у 8 опубліковані основні наукові результати дисертації, 7 - засвідчують апробацію матеріалів дисертації, 2 - додатково відображають матеріали дисертації у тому числі 1 патент України на корисну модель.

Оцінка змісту роботи, її значення в цілому, зауваження щодо оформлення.

Дисертаційна робота Савонік Світлани Миколаївни на тему «Обґрунтування диференційованих підходів до застосування лікувально – профілактичних заходів при дефектах фронтальної ділянки зубних рядів у дітей та підлітків» побудована за традиційною схемою і складається з анотації, вступу, огляду літератури, чотирьох розділів власних досліджень, розділу аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, списку використаних першоджерел, який містить 130 посилань, з яких 98 кирилицею, 32 – латиною та додатків. Роботу викладено на 216 сторінках машинопису, ілюстровано 43 таблицями та 46 рисунками та діаграмами.

У вступі визначено актуальність проблеми, наведено низку невирішених питань, поставлено мету та задачі дослідження, сформульовано

наукову новизну, практичне значення роботи, вказано на особистий внесок автора.

Зауважень до вступу немає.

Розділ 1. «Огляд літератури» «Стоматологічне здоров'я, етіологічні фактори, морфо-функціональні зміни зубощелепного апарату при дефектах зубних рядів у дітей і підлітків та методи їх заміщення» складається з трьох підрозділів, які повністю розкривають суть проблеми. Проведений аналіз даних вітчизняних і закордонних літературних джерел щодо стану стоматологічну здоров'я у дітей, розповсюдженості дефектів зубних рядів, зокрема фронтальної ділянки, причини виникнення та морфо-функціональні зміни зубощелепного апарату при передчасному видаленні зубів у дітей і підлітків і методів заміщення дефектів зубних рядів у дітей та підлітків, їх переваги та недоліки.

Наприкінці розділу представлено коротке резюме з аналізом невіршених завдань, які вказують на актуальність досліджень.

Зауваження. Зустрічаються деякі орфографічні неточності і описки.

Розділ 2 «Матеріали та методи дослідження». Складається з 6 підрозділів. Представлений дизайн дослідження, надана загальна характеристика обстежених осіб, клінічні методи дослідження та спеціальні методи дослідження: метод телерентгенографії, електроміографії жувальних м'язів, методика комп'ютеризованого аналізу оклюзії за допомогою T-Scan III, а також методика механіко-математичного моделювання, описана конструкція апарату - протезу власної розробки, статистичні методи дослідження

Зауваження. Занадто детально описані окремі загальновідомі методи досліджень.

Розділ 3. «Розповсюдженість та патологічні морфо-функціональні зміни в зубощелепній системі, обумовлені дефектами зубних рядів та вторинними зубощелепними деформаціями». Складається 5 підрозділів у яких наведені результати визначення розповсюдженості зубощелепних

аномалій, дефектів зубних рядів та вторинних зубощелепних деформацій у дітей та підлітків м.Києва, індексна оцінка стану гігієни, твердих тканин зубів та тканин пародонта у пацієнтів груп спостереження. Наведені результати вимірювання контрольно-діагностичних моделей у осіб з включеними дефектами зубних рядів фронтальної ділянки та біоелектричної активності жувальних м'язів у дітей з дефектами зубних рядів фронтальної ділянки. Проведена оцінка характеру оклюзійних співвідношень в осіб із включеними дефектами зубних рядів за допомогою T-Scan III.

Проведені дослідження підтверджують, що несвоєчасна санація ротової порожнини у дітей призводить до виникнення дефектів зубних рядів, а несвоєчасне заміщення дефекту – до виникнення вторинних зубощелепних деформацій. Тому, на думку дисертантки, вирішальним є використання дитячих апаратів-протезів для профілактики виникнення більш тяжких морфо-функціональних порушень зубощелепного апарату.

Розділ містить 23 таблиці і 9 рисунків. Розділ завершується 9 висновками і списком авторських публікацій.

Зауваження. Немає підпису до Діаграми 3.1

Розділ 4. «Механіко-математичне обґрунтування заміщення дефектів зубних рядів фронтальної ділянки у дітей та підлітків із застосуванням незнімного апарату власної конструкції». В проведеному дослідженні було визначено величину зусилля, яке створює ортодонтичний гвинт, розглянуто різні випадки способів прикладання та проведено розрахунок апарата-протеза для конкретного клінічного випадка лікування дефектів фронтальної ділянки зубних рядів. На прикладі клінічного випадку встановлено, що для правильного прикладання сили, вісь між ортодонтичним гвинтом апарату та другим тимчасовим моляром має становити 6-7мм.

Розділ, містить 8 рисунків та 9 формул.

Зауваження. Не цілком коректно описувати біомеханіку переміщення зубів при ортодонтичному лікуванні та перебудову тканин пародонту, як «В

околі стискальних напружень кістка розчиняється, а в околі напружень розтягується – утворюється нова».

Розділ 5. «Порівняльна оцінка результатів комплексного лікування пацієнтів з дефектами зубних рядів фронтальної ділянки» ілюстрований 14 таблицями та 19 рисунками. Наведені результати досліджень репрезентативного контингенту осіб щодо особливостей перебігу часткової втрати зубів фронтальної ділянки у дітей та підлітків, методи ортодонтичного лікування. Лікування проведено 69 особам з дефектами зубних рядів фронтальної ділянки, 27 осіб склали контрольну групу.

Діти, яким проводилося ортодонтичне лікування були розподілені на III групи в залежності від періоду формування зубо-щелепного апарату. Кожна з цих груп була розподілена на 2 підгрупи – в залежності від обраної конструкції апаратів-протезів для заміщення дефекту зубного ряду.

Наведені результати досліджень, які були проведені до початку лікування обраними конструкціями дитячих зубних протезів та після його закінчення: стан гігієни порожнини рота та стан тканин пародонта у обстежуваних осіб, результати аналізу контрольно-діагностичних моделей щелеп, результати вивчення оклюзійних співвідношень за допомогою системи T - SCAN III, результати електроміографічних досліджень жувальних м'язів осіб із дефектами зубних рядів фронтальної ділянки. Наведені клінічні випадки лікування пацієнтів з дефектами зубних рядів у фронтальній ділянці. Розділ закінчувався висновками списком публікацій автора.

Зауваження.

1. Діаграми 5.2 і 5.3 не мають підписів.
2. Клінічний випадок 3 – пацієнтка К? чи Б?.
3. Доцільно вказувати вік пацієнтів (роки і місяці), а не тільки рік народження (клінічні випадки 1-4).

Розділ «Аналіз та узагальнення результатів дослідження».

Підсумовує проведені дослідження. Послідовність викладення матеріалу дозволяє акцентувати увагу на наукових і практичних досягненнях автора.

Висновки, їх 5, аналізують результати проведених досліджень у відповідності до поставлених задач дослідження, викладені конкретно, обґрунтовано, наведені кількісні показники.

Зауваження.

1. В роботі зустрічаються описки, некоректні вислови, орфографічні помилки.

2. У розділах 2 і 3 зустрічаються повторення, щодо характеристики обстежених дітей.

В плані дискусії пропоную дисертантці надати пояснення з деяких питань:

1. З якою метою Ви призначали контрольні огляди 2 рази на місяць?
2. Прошу пояснити, яким чином запропонований апарат-протез впливає на збільшення ширини зубних рядів в ділянці премолярів і на довжину їх переднього відділу?
3. Чи порівнювали Ви ефективність запропонованого апарат- протезу і знімних ортодонтичних апарат-протезів?

Відповідність дисертації вимогам, які пред'являються до наукового ступеня доктора філософії

Дисертаційна робота Савонік Світлани Миколаївни на тему «Обґрунтування диференційованих підходів до застосування лікувально – профілактичних заходів при дефектах фронтальної ділянки зубних рядів у дітей та підлітків» на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія» є самостійною завершеною науковою працею, у якій отримані нові науково обґрунтовані результати, які у сукупності вирішують актуальну наукову задачу стоматології - підвищення ефективності комплексного лікування дітей та підлітків з дефектами зубного ряду фронтальної ділянки шляхом

удосконалення методів діагностики, обґрунтування застосування раціональних методів комплексного лікування та функціональної реабілітації із застосуванням апарату - протезу власної конструкції, прогнозування та профілактики ускладнень. Дисертантка має достатню кількість публікацій, які відображають усі положення і рекомендації проведеного дослідження.

Дисертаційна робота оформлена у відповідності до вимог, результати досліджень обґрунтовані і їх достовірність не викликає сумнівів. У роботі зустрічаються поодинокі друкарські описки та невдалі стилістичні вислови, які не мають принципового значення, зауваження не зменшують теоретичного та практичного значення роботи, мають рекомендаційний характер і суттєво не впливають на результати досліджень.

ВИСНОВОК

За своєю актуальністю, метою і завданнями дослідження, достовірністю і обґрунтованістю отриманих результатів, висновків і практичному значенню дисертація Савонік Світлани Миколаївни на тему «Обґрунтування диференційованих підходів до застосування лікувально – профілактичних заходів при дефектах фронтальної ділянки зубних рядів у дітей та підлітків», повністю відповідає вимогам, які зазначені у Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 із змінами та доповненнями, а її автор Савонік Світлана Миколаївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія».

Офіційний опонент:

професор кафедри ортодонції
Львівського національного медичного
університету імені Данила Галицького
доктор медичних наук, професор

Підпис

Засвідчую

Б.М. Мірчук
_____

Б.М. Мірчук

Провідний фахівець
відділу кадрів